

Izhaja vsako soboto zjutraj. Vsaka druga številka ima poučno zabavno lustrirano prilogo „Družinski Prijatelj“. Uredništvo „Zarje“ je v Trstu Via dell'Acquedotto št. 91. (pritličje). Tja je treba nasloviti vse rokopise, ki naj se objavijo v listu ali pa v prilogi „Družinski Prijatelj“. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ZARJA

Upravništvo „Zarje“ je v Trstu, ulica delle Poste št. 9. Sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Naročnina „Zarje“ s prilogo je za vse leto naprej po pošti K 6.— za pol leta K 3. Posamezne številke po 6 v. Cena inseratom je 10 vinarjev za enostopno petito vrsto. Pri večkratnem objavljenju primeren popust. Poštno-hranilnišnega računa št. 64139.

In vendar se giblje!

Za vedno je ohranila zgodovina potomstvu one znamenite besede, ki jih je izgovoril veliki naravoslovec Galilei, ko njegovi sodobniki niso hoteli verjeti, da se res zemlja okoli solne suče in ne narobe, besede: Eppur si muove! In vendar se giblje!

S prav tako samozavestjo smemo mi reči, da naša stvar v Primorju napreduje. — Odločno moramo obsojati črnoglede, ki mislijo, da se bo vse delo vsled nepremagljivih težkoč ustavilo. Nikakor! Ni ga boljšega dokaza za to kot strah, ki se zdaj pojavlja v nasprotnih vrstah. Kjer je toliko strahu, tam je malo zaupanja v lastno stvar in to smo zadnji čas pri naših nasprotnikih povsod opazovali.

Le strah je vstanu porajati toliko nasilje, kakoršno smo videli zlasti 2. t. m. v Dolini, ko smo ustanovili novo „Katoliško izobraževalno društvo“. Poročilo, kako se je to vršilo, smo podali v zadnji številki. Tu pribijemo le, da liberalne duše valovijo pri nas v sledečih čustvih: strah, togota, nasilnost. Kogar sree tako utripa, ta mora lastni stvari nujno škodovati.

Pomislimo: Brutalni nastop naših liberalcev je za vedno onemogočil tisto takozvano istrsko slovo, ki je obstojala v tem, da je vsak drugače mislil, kot je govoril. Zlasti za Dolino to velja. — Tu so se liberalci z našimi krščanskimi kmeti dolgo, dolgo pogajali, da bi se novo izobraževalno društvo spojilo z že obstoječim „Vodnikom“, ali pa da bi se slednje z našim združilo pod novim „ne-strankarskim“ naslovom, to je: hoteli so, da bi se imenovalo le „Izobraževalno“, ne pa „Katoliško izobraževalno društvo!“ Torej liberalci so vedeli, da so veliko na slabšem kot naši! — Sklepali so kompromise. Bodi Bog hvaljen, da ga niso mogli skleniti. Zdaj pa v „Edinosti“ zmerjajo tiste poštene kmete, s katerim so se pogajali, ogromno večino dolinskih mož, „sodrgo“, „najslabši element ondodnega prebivalstva!“

Na nekaj opozarjamo: V Dolini so se od nasprotne strani čuli upraz fanatični kliči proti duhovščini in katoliški misli. To je pomembno. Le to jih je bodlo, da je duhovnik shodu predsedoval in da je duhovnik bil tisti, ki je storil priprave za izobraževalno društvo. — Tudi to zelo označuje položaj, da so na nasprotni strani imeli največjo besedo tisti, ki po svojem programu stoje izrečno na takozvanem svobodomiselnem stališču:

LISTEK

Ne, gospod!

Povest od H. Litrova. Iz hrv. Starogorski).

V londonskem pristanišču, v ogromnem trgovskem skladišču, kjer na stotine ladij, ki so polne zabojev in blaga, vrednosti nešteti milijonov, je stala tudi ladja brzoplovka „Sappho“ z avstrijsko zastavo, pripravljena na pot.

Kapitan se je odpeljal na kopno, da opravi še nekatere nujne posle. Drugo jutro je mislil odjadrati in nadejal se je, da bo imel krasno pot, ker se je žarilo na zapadu, v znak lepega vremena.

Na postranski palubi brzoplovke je počasi šetala semintja kapitanova hčerka Ema, vitka, plavalasa devotka. Nestrpno je čakala, da se vrne oče. Obljubil ji je, da se kmalu vrne. Vendar je že nastal mrak, a ni še zapazila nobenega čolnčiča, ki bi se bližal k „Sapphi“. Zagledala pa je ladjico ki se je vedno bližala. Ema je hitro spoznala, po neki notranji slutnji, človeka, ki je bil pri krmilu. Z lahnim žarom, ki se ji je pokazal na licu, je šepnila polglasno:

„To ni oče, ampak je Robert, ali jaz sem sama.“ —

namreč: učitelji, člani „Zaveze“ in visokošolci „Balkanovi“.

Društvo je ustanovljeno. Ustanovljeno je od žilavih kmetov, vztrajne korenike. Trdni so in bodo ostali, kajti veliko so že pretrpeli od liberalcev. Verni so do dna srca: na shodu so spoznali, kako besno sovražijo nasprotniki vse, kar je njim sveto kar nje povzdiguje! Imajo oporo v vrlih boljunških kmetih. Nasprotniki so jih s svojim življenjem in zmerjanjem zadosti razdražili. Kaj še hočemo?

Naša pot je zdaj jasno pred nami. Eppur si muove! Čuje se in bo razgibalo tisto slogoljubje, ki ni bilo nič drugega kot strah pred delom in malosrčnost. „Kdor ni z menoj, ta je zoper mene“ — tako je ustanovitelj naše vere obsodil tisto mlačnost, ki se imenoje sloga, pa je le lenoba.

Vladni gospodarski načrt za Trst in Istro.

Pred nekoliko dnevi je predložila posebna komisija, ki pod načelstvom sekcijskega šefa von Engel proučuje, kako kulturno in gospodarsko dvigniti italijanske južne Tirole in Primorske, ministrskemu svetu natančno izdelan tozadevni načrt, katerega je ministrski svet tudi v polnem obsegu odobril.

Načrt glede Trsta in Istre je sledeči:

Gradbe cest.

(Izvršilna doba: 15 let).

Dograditev komunikacij v takozvanih Brkinih (pol. okraj Sežana in Voloska) — Cesta Dolina čez Prebenek na državno cesto pri Črniku in dalje do Podgorij (koprski okraj) — komunikacije med dolino Rižane in Dragonje; dalje cesta Dekani-Sv. Anton in Sv. Anton-Truške (kop. okraj) Komunikacije v Čičariji (Podgrad-Mune; Žejane-Zvoneče; Lanišče-Lupoglava) Trst-Tržič (Monfalcone). Poleg teh cest se bo zgradilo še več v južni Istri in na otokih.

Železnice.

O tem pravi predlog komisije, da je vlada vse želje glede na železnice upoštevala in uvaževala in bo do dogotovitvi vseh tozadevnih projektov in finančnih načrtov vso stvar natančno proučila, da spravi stvar v tir in zagotovi zlasti finančno stran tega vprašanja.

Splašila se je in poklicala svojega velikega neofundlanskega psa Morka, kateri jo je imel jako rad.

Ladjica se je hitro približala in se ustavila tik „Sapphe“.

Robert ponižno pozdravi gospico ter jo prosi s tihim, neodločnim glasom, popravljač si bujne in lepe črne lase, če bi smel na ladjo.

„Sama sem“, odvrne Ema; „oče je v mestu, zato vas ne morem sprejeti“.

Robert se je napravil, kakor bi preslišal odgovor, ter ponovi glasneje svojo prošnjo.

„Smem na ladjo?“

„Ne gospod“, odgovori Ema. „Slišali ste, da ni očeta na ladji“.

„O, jaz želim enkrat sam govoriti z Vami, brez prič. Vi greste jutri zgodaj, ali jaz Vam imam povedati nekaj važnega. Ne bojte se, pustite me...“

„Ne bojim se, ali ko ni očeta na ladji ne sprejemam gostov“.

„Imam Vam povedati nekatere reči, dostavi Robert pogumneje. Moji veslači so sami Molojci in ne razumijo našega govora. Zaklinjam vas, pustite me na ladjo“.

„Kaj mi želite povedati, reče Ema vznemirjena radi mladeničevega vsiljevanja. „Povejte mi

Pošte, brzoplovi, telefoni in avtomobilstvo.

Ustanovi se približno 35 novih poštних uradov. Brzoplovno omrežje se pomnoži, ravnotako telefonske zveze, eventuelno se bodo prispevki interesentov znižali. Vlada bo subvencionirala osebno avtomobilsko progo iz Trsta čez Opatijo na Reko in iz Poreča v Pazin s podaljšavo do Rabaca.

Pospeševanje obrti.

Ustanovitev kreditnih, sirovinskih, strojnih in skladišnih zadrug, razstave, kurzi, vzorne delavnice, ustanove za rokodelce, pospeševanje svilne obrti potom izboljšanja plač, vzgoje domačih delavskih moči itd.

Bogoslužje in šolstvo.

Podpirala se bo akcija, da se kmetje razbremenijo pobire v naturalijah. Glede na šolstvo navaja vladni program (navajamo le glavne točke): Subvencioniranje „Šolskega Doma“ v Gorici, obrtna nadaljevalne šole v Kastvu, Solkanu in Zametu, intenzivno pospeševanje potovalnih kurzov, pospeševanje potovalnih kurzov, pospeševanje čipkarstva po vsej Istri, potovalni pouk za pletarstvo v Dobrinju in Sovodnjah, intenzivno pospeševanje in povzdiga ljudskega šolstva“ restavracije oglejske in poreške bazilike.

Poljedelstvo.

Vodne zgradbe: Vlada bo podpirala zgradbo manjših vodovodov, vodnjakov in napajališč za živino, dalje bo podpirala gmotno od istrskega deželnega odbora predlagani projekt, kako v večji izdatni meri oskrbeti z vodo okraje: bujski, puljski in kastavski, ako se bo ta načrt pokazal dobrega.

Obširno pogozdovanje Istre, pomnožitev gozdarskega osebja, pospeševanje kmetijskega šolstva, vzorna gospodarstva, gospodinjske šole, potovalno šolstvo, podpora zadružništvu, oljarske zadruge, kletarske in mlekarke zadruge, povzdiga krmarstva, izboljšanje pridelovanja turščice, poizkuševanja polja, kmetijski stroji, vzorna gospodinjstva za izboljšanje pridelovanja sočivja, vrtnarstvo. Izboljšanje živinoreje, bikovne postaje in postaje za ovne in perutnino, subvencioniranje čebelarstvih društev, razstave, vzorni hlevi. — Glede trtorije omenja vladni program zlasti nasajevanje ameriških trt. Za vse te agrarne akcije se bodo na namestništvu v Trstu ustanovile sekcije, oziroma odbori sveti itd.

iz čolna, tem lažje, ker vas ne razumejo vaši veslači“.

„To ni tako“, odvrne Robert, ter postavi noge na stopnice, ki so peljale v ladjo.

„Najodločnije Vas prosim, da ne stopite na ladjo, zagrozi Ema drzovitem mladeniču. Morko pa mu pomoli nasproti svojo veliko črno glavo in začne renčati.“

Morkovo renčanje je odvrnilo Roberta, da se ni več poskušal bližati ladji.

„Ema, vi znate, po kaj sem prišel, de po kratkem molku, da slišim vašo zadnjo besedo. Vi odidete jutri v Trst...“

„K svoji poroki“, mu pretrga Ema besedo. To vam je znano.

„Znano mi je, a ne verjamem. Moj novi brod potisnemo jutri v vodo, a za tri tedne je na odprtem morju. Ves imetek mojega pokojnega očeta je pripadel meni. Bogat sem in vse to bogastvo polagam pred vas. Vi me lahko storite za naj srečnejšega ali naj nesrečnejšega človeka pod solncem. Vse je odvisno od vas... Ema, bodite moja žena!“

„Ne gospod!“ odgovori ona odločno in odmaje s svojo krasno glavico.

„Ali je to vaša zadnja beseda? Ne jemljite mi nade, premislite si.“

Volivni okraji v Istri.

Oglejmo si sedaj še, kako so razdeljeni volivni okraji po novi volivni roformi v zadnjem razredu.

V. Razred. Splošna ali peta kurija.

V tem razredu je razdeljena vsa Istra v 7 volivnih okrajev. Drugi volivni okraj (Poreč) voli dva poslanca, vsi drugi okraji pa po jednega tako, da se voli v peti kuriji skupaj 8 poslancev. V tem razredu je vsaka krajna občina volišče. Ako pripada katera krajna občina raznim volivnim okrajem, je vsaki njen del tudi volišče.

Glavna volišča so:

I. Piran. Tu volijo enega poslanca ti-le sodni okraji: 1. sodni okraj Piran, izvzemši davčne občine sv. Peter na Krasu, Kaštel in Korte d' Izola. 2. iz sodnega okraja Koper davčne občine Koper, Mile, Vale Doltra in davčna občina Lazaret brez Pobegov in Cezarov. 3. iz sodnega okraja Buje mestne občine Umag in Novigrad.

II. Poreč. Tu volijo dva poslanca sledeči sodni okraji: 1. sodni okraj Buje brez mestnih občin Umag, Novigrad in brez davčne občine Krašice, 2. iz sodnega okraja Motovun davčne občine Motovun, Sv. Nedelja in Vižinjan, mesto Oprtalj in davčna občina Vižinada brez vasi Ferenci, 3. iz sodnega okraja Poreč, davčne občine Poreč, Tar, Vabriga, Trata, Vrsar in Funtane, 4. iz sodnega okraja Buzet mesto Buzet, 5. iz sodnega okraja Pazin mesto Pazin, 6. iz sodnega okraja Labin davčna občina Labin in vas Prominj, 7. ves sodni okraj Rovinj brez mestne občine Kanfanar, 8. iz sodnega okraja Dinjan davčne občine Dinjan in Sv. Vinčenat, 9. iz sodnega okraja Pulj davčne občine Galežan, Fažan in Šišanj, 10. iz sodnega okraja Lošinj davčne občine Mali Lošinj in Čunski mesto Beliki Lošinj in mestna občina Osor brez davčne občine Puntekriža, 11. iz sodnega okraja Krk davčna občina Krk.

III. Pulj. Tu volijo enega poslanca 1. del Pulja „grad“, 2. predmestje Port' Aurea, Sv. Martin, Zaro in predmestje sv. Mihovil, 3. predmestje Sv. Polikarpo.

IV. Koper. Tu volijo enega poslanca: 1. sodni okraj Koper brez davčnih občin Koper, Mile, Vale Doltra in Lazaret, pač pa Pobegi in Cezari, 2. sodni okraj Podgrad, 3. iz sodnega okraja Piran davčne občine Kaštel, sv. Peter na Krasu in Korte d' Izola, 4. iz sodnega okraja Buje davčna občina Krašica.

V. Motovun. Tu volijo enega poslanca: 1. sodni okraj Buzet brez mesta Buzet, 2. sodni okraj Motovun brez davčnih občin Motovun, Sv. Nedelja in Vižinjan, mesto Oprtalj in davčna občina Vižinada izključivši iz nje kraj Ferenci, 3. sodni okraj Poreč brez davčnih občin Poreč, Tar, Vabriga, Trata, Vrsar in Funtane.

VI. Pazin. Tu volijo enega poslanca. 1. sodni okraj Pazin brez mesta Pazin, 2. sodni okraj Labin brez davčne občine Labin in kraja Plominj, 3. sodni okraj Dinjan brez davčnih občin Dinjan in sv. Vinčenat, 4. iz sodnega okraja Rovinj krajna občina Kamfanar, 5. sodni okraj Pulj brez onega dela davčne občine Pulj, ki tvori tretji volivni okraj označen v tem §. in brez davčnih občin Galežan, Fažan in Šišanj.

„Ne gospod“, odgovori devojka. „Idite z Bogom! Noč tje nastala in tak razgovor je neumesten.“

Mladenič je še hotel nekaj povedati. — Ali Morko je jel glasno in veselo lajati. Spoznal je, akoravno je bila tema, da se bliža gospodar s čolnom. Robert odzdravi ter se ogne, da pusti mesto čolniku. Kapitan Mainoni je spoznal kapitana Roberta, kakor so ga obično nazivali, ter odgovoril na njegov pozdrav kratko in hladno:

„Lahko noč!“

„Buon viaggio, capitano!“ je viknil Robert še enkrat in izginil v mraku.

„Si li ga sprejela“, vpraša oče Emo, ko je stopil na ladjo.

„Kako moreš vprašati, oče! Prišel je malo prej pred brzoplovko in se tu vstavil. Tega mu nisem mogla zabraniti.“

„Kaj je hotel od tebe?“

„Prišel je po slovo.“

„Drugega nič?“

„Prišel je ponavljati svojo prošnjo“, reče Ema obotavljaje.

„Ali te je zopet zaprosil?“

„Ne... da... to je, da bi naj odložila svojo poroko in si premislila.“

„Tako? In ti si po svoji stari navadi odbila? Kaj si mu rekla?“

„Ne gospod!“ odgovori Ema kratko.

VII. Volosko. Tu volijo enega poslanca 1. sodni okraj Volosko, 2. sodni okraj Krk brez davčne občine Krk, 3. sodni okraj Cres, 4. sodni okraj Lošinj brez davčne občine Mali Lošinj, Čunski, Osor, Nerezine, Sv. Jakob in mesto Veliki Lošinj.

Po tej volivni reformi pripada Hrvatom in Slovincem v Istri 19, Italijanom pa pripada 25 poslancev.

NOVICE.

n **Prevzvišeni gospod škof** se je povrnil v sredo zjutraj iz svojih počitnic nazaj v Trst.

n **Okrožnico vsej duhovščini** je priobčil papež Pij X. povodom svojega jubileja (Exhortatio ad clerum catholicum), v kateri opominja duhovščino na njeno vzvišeno nalogo, med drugim pa jo tudi opozarja, da mladino zbira, pončuje in jo varuje pred zapeljivci.

To je res času primeren opomin, ki bo našel gotovo povsod odmeva, zlasti pa v naši slovenski domovini, kjer moramo staviti skoro vse naše zupanje v boljšo bodočnost prav v to živahno mladinsko gibanje in združitev našega naraščaja na krščansko-socialnem temelju.

n **Pravila za S. K. S. Z. Trst** je c. kr. namestništvo že potrdilo. Ustanovni shod se bo vršil v najkrajšem času. Člani obojega spola se sprejemajo že sedaj v našem uredništvu Trst V. Acquedotto 91.

n **Za S. K. S. Z. v Trstu** je daroval č. g. Fr. Sila, žup. upr. v sv. Ivanu 3 krone v spomin na trojni letošnji jubilej. Srčna hvala. Živeli posnemovalci!

n **Sestanek slov. kat. nar. dijaštva** v Gorici bo, kakor smo svoječasno poročali in objavili vspored, v petek in soboto (21. in 22. avg.) Opozarjamo vse prijatelje naših katoliških akademikov, da se vdeležijo tega sestanka. V soboto ob 8. uri zvečer bo pa komerz v restavraciji „Central“.

V sili hudič muhe žre. Olikanci dolinskega shoda gromadijo sedaj članek za člankom v „Edinosti“ in hočejo vso krivdo dolinskega škandala zvrniti na pošteno katoliško slovensko ljudstvo. Na vse mogoče načine denuncirajo in iščejo povoda, da bi tožili koga izmed naših Zlasti pa obirajo duhovnike, ki so bili tam navzoči. Hočejo jih spraviti v nasprotje z msgr. dekanom Jos. Zupanom. Pišejo, da je preč. g. dekan nasproten krščansko-socialnemu gibanju, da se ni vdeležil ustanovnega shoda v Dolini in da sta si z g. kapelanom navskriž. Da zve javnost, v katerem taboru se nahaja monsignor Josip Zupan, evo berite sledečo izjavo:

Po prijatelju sem zvedel, kaj piše „Edinost“ št. 217. o meni. Odločno odklanjam to čast in po hvalo v „Edinosti“. Izjavljam, da iz srca odobravam kršč. soc. gibanje. — Vdeležil sem se ustanovnega shoda v Dolini. Z g. kaplanom si nisva navskriž in ni začel brez mojega vedenja ustanavljati katol. izobraževalnega društva, sosebno ker so mnogi župljani sami želeli imeti tako društvo.

Dolina, dne 10. avgusta 1908.

JOS. ZUPAN, dekan.

„Dobro je“, reče kapitan in poljubi svoje dete. „Ta človek je mnogo izkusil, dober mornar je in tudi bogat, ali jaz ga ne morem videti. Ljubše bi mi bilo, da bi ga ne poznal. Zdi se ml, da je zmožen storiti vse hudo.“

„Ali oče“, jela ga je Ema zagovarjati, „hudega še nisem nič slišala o njem.“

„Dobrega tudi ne“, odvrne Mainoni; vsakojake reči se šepetajo o njem. Tako pravijo, da trguje s sužnji. Sicer me pa veseli, da jutri odidem, tako se več ne vidimo. Povej mi, si se dobro preskrbela s hrano in drugimi stvarmi?“

„Vse je v redu. Upam, da se ne bomo vozili celi mesec.“

„Bomo videli — sedaj pa lahko noč, dete, jutri moramo zgodaj vstati.“

Zgodaj v jutru je odjadrala „Sappho“ iz angleške luke. Pred odhodom je videla Ema na majhni ladjici Roberta. Na njegovi ladjici je bila pripeta bela zastava in na njej besede:

„Ne gospod!“

Ema je z daljnogledom prebrala in sprevidela, da je njen oče govoril prav. — Na to se je obrnila, da ne vidi več ladje z belo zastavo, a to je opazil Robert. V istem hipu je izstrelil iz samokresa v zrak. Ema se je obrnila, on pa ji je mahal s klobukom in izginil za velikimi brodovi.

Za osemindvajset dni je „Sappho“ srečno priplula v tržaško pristanišče.

n **Boj ob Adriji.** — Pod tem naslovom je priobčil v „Slovenec“ nek istrski duhovnik res krasen članek, v kojem kaže temeljito poznavanje naših tržaških in istrskih razmer. To je res odkritosrčna beseda, ki zveni vse drugače, kakor pa solzate fraze, s katerimi pita „Edinost“ svoje čitatelje. — Postavimo tu samo sklepne misli iz rečenega članka:

„Ako je pri nas nesloga, so je krivi edino le pristaši „Edinosti“. Naša izobraževalna društva nimajo namena razdirati, kar se je na narodnem polju storilo. To je jasno iz njihovih pravil in njihovega dosedanjega delovanja. In vendar so pristaši „Edinosti“ hoteli z brahijalno silo vsako teh društev uničiti, bodisi v Boljuncu, bodisi v sv. Ivanu, Šklednju, Dolini itd. Vse to, predno je kdo od prirediteljev sploh še besedo znil! Tega ne more člankar utajiti. Namen društev je izobraževalen, torej jih mora vaša stranka — gospodine — podpirati, če jih pa ne, temu trdite, da te izobrazbe nočete, potem dokazujete, da ste nasprotniki izobrazbe na krščanskem temelju in iz tega sledi kaj? Da ste liberalci, svobodomiselci, kakor si lepši ni želeti mogoče.“

Čemu se tako razburjate? Povemo vam mi: Pod krinko sloge bi bili vaši učitelji naše ljudstvo neopaženo odtujili veri, cerkvi in kršč. prosveti, ker smo vam zdaj na prste stopili, zato glasno tožite po tisti slogi, ki vam je omogočevala delati, kar ste hoteli. To priznajte in stokrat bolj bo vplivala taka odkritost, kot pa neslano vaše slogarjenje.

Sicer pa ste sami priznali da vam prede. Nam to zadostuje. Nobeno sramotenje in nobeni očitki „herostratsva“ nas ne oplašijo več, da ne bi šli proti svojemu cilju. Če bi se še zdaj „sloga“ vzdrževala, potem se vaše pozicije še bolj utrde, kajti spoznali ste nevarnost. To tudi mi dobro vemo. Zato pustite rajši brezplodno zabavljanje, ne skrivajte glave v pesek kakor tič noj in drugih ne slepite, da se gre za slogo, temveč vedite in vsemu svetu povejte, da se gre edinole za to, ako naj se tudi v Trstu in Istri uveljavi novi liberalizem, propagiran od praških visokošolcev ter mlajšega učiteljstva, ali pa naj se ohrani krščanski demokratizem, katerega temelje so postavili že rajni Dobrila in njegovi rodoljubni sodobniki. Vse drugo je fraza, slepilo in samotolažba. Nič pa ne bomo tožili, ako boste po naših shodih še nadalje s terorizmom nastopali, kajti ti nastopi le vam škodujejo, nas pa utrde.“

n **Boljunski kaplan — botegar.** — „Edinost“ priobčuje kot posebno bistroumen argument proti boljunkskemu kaplanu g. Šoncu, da ni na pravi poti, besede Lovreta Ota, ki mu je baje na shodu dejal: „Kaj vi ste služabnik cerkve? V sv. pismu stoji: Hiša moja je hiša molitve, — a vi ste napravili iz hiše božje botego. V cerkvi prodajate gnoj, klajno apno, modro galico in žveplo. Napravili ste iz cerkve botego!“ — Pa če kdo zgubi kako staro plahto, ali kak jezičen dohtar svojo dragoceno zlato uro, če steče kak pes, dalje oglasi glavarstva o cepljenju koz, o nagradah za gade itd., če se sme vse to oznaniti raz lece v cerkvi, zakaj bi se ne smelo oznaniti tudi takih stvari, ki so kmetom v veliko korist in pomoč. Vsi tisti predmeti, katere je priporočal g. boljunski kaplan raz lece, so bili daleč okoli najbolji in najcenejši. In gotovo bi se teh poslužil tudi kmet Ota, če bi le mogel.

n **Avgustovo število „Omladine“**, ki je polna najdrznejših napadov na katoliško svetovno nazarje, priporoča „Edinost“ slovenskim dijakom. To naj si zapomnijo oni, ki pravijo, da ni „Edinost“ proti veri.

n **Povodenj.** — Po dolgi suši smo dobili dežja ne le dovolj, ampak ponekod žal še preveč. Od več strani se sliši o velikih škodah vsled nalivov. V vipavski dolini je napravila povodenj veliko škodo. V braniški dolini je narasla Branica uničila skoro ves poljski pridelek. Podrla je mostove in zidove, voda je udrila tudi v hiše. Zadnji čas je, da se Branica obzida in uredi.

Vsoto je divjal okoli Proseka silen vihar in grozna ploha kakor da se je oblak utrgal. Vihar je po mnogih vinogradih porušil zidovje in odnašal zemljo v morje. Seveda je tudi strela švigala na vse strani in je udarila na Proseku na več krajih. Posebno v hišo g. Madine Lukše, kjer se je tudi nahajal tam stanujoči g. šolski nadzornik Neckerman, ki je ostal kakor omamljen. Tako tudi v več drugih hišah. Strela je razklala tudi mnogo brzozavnih drogov od Proseka do sv. Križa. Brzozavak je imel pri sv. Križu zamudo, ker mu je gruše zaprl pot. Po nalivu so ostale doline polne vode. V vasi Gabrovec blizu Proseka, sta dva pastirja, ki sta bila šla gledat naliv, zabredla v vodo, a ker sta mislila, da je globočina povsod enaka zabrela v nižo jamo in sta utonila. Splošna škoda, ki jo trpe kmetje, je velika. Ploha je povzro-

čila mnogo škode po vsem obronku iz sv. Križa do Miramara. Zlasti veliko škodo je trpel dvorec g. Basilio, kjer je hudournik strl zid in izruval drevesa. Ravno tako je trpel tudi veliko škodo hotel Grignano. V Miramarskem parku pa je voda povzročila škodo za 10.000 K.

O silnih nalivih in ogromni škodi na polju poročajo tudi iz Repentabra:

Dne 7. t. m. okoli 9. ure zjutraj se je vlila ploha s tako močjo, da ni bil človek varen niti pod svojo streho. Bliskalo in gromelo je s tako silo, da se je vse treslo. — Voda je poplavlila v kratkem vse dole. Poti so razrušeni. Na novo nasajeni vinogradi leže uničeni, in najlepše njive in travniki so pod vodo. Poljski pridelki, kakor turšica, fižol in ajda so strti, krompir je zasut z gruščem, ki ga je voda nanosila. Močno zidane zide je voda razrušila in jih odnesla, tako, da leži kamenj in stene, tudi do 200 kg. težke, po njivah. V Vogljah je kmetu Tavčarju vdrla voda na dvorišče, od tu v hlev in škedenj. Živino so komaj rešili. Bila je že do trebuha v vodi. Žito pa plava po vodi. V dve drugi hiši, ki ležita ob potoku, je voda pridrla skozi okno v čumnato kuhinjo. Pobrala je gospodinji kosilo z ognjišča in to s tako hitrostjo, da je mati imela komaj dovolj časa spraviti svoje otroke na varno. V kuhinji je stala voda nad en in pol metra visoko. Kadar je voda odtekla, so se nudil žalosten pogled — po kuhinji blato in grušč, vmes razbiti lonci in druga hišna oprava, moka, krompir.

Zunaj vasi pa je nosila voda s seboj mrtve kokoši, kotle in drugo. Zraven proge državne železnice je voda drla s tako silo, da je predrla nasip na večih krajih. Skozi predor „Dol“ pa je tekla cela reka. Vlaki so imeli zamudo. Brzovlak ob 10 in tri četrt je moral radi grušča in vode nazaj na postajo Dutovlje-Skopo. Kaj šele vas Vrhovlje, v kateri je njive kar razneslo, potem pa Col in Veliki Repen, kjer so nekaj ljudi komaj rešili gotove smrti! — Stari ljudje ne pomnijo kaj enakega.

n Prevelik za vojake. — Znani borilec Antonič je bil letos na naboru. Naborna komisija ga je odklonila, ker je previsok in preširok. Morali bi mu napraviti posebno obleko, večje orožja in dajati večje porejce.

n Darovi za Marijin dom od 6. maja do 11. junija 1908.

Nabrali so: Helena Vidali 20 K, Fr. Guštin 34 K, Fr. Koterle 17 K, Fr. Štokelj 37 K, Jožefa Cerkvenik 45 K, Terezija Zobec 8 K, Ant. Podelak K 6:30, F. Gajeta 15 K, Marija Novič 27 K, Uršula Gulič 4 K, Josipina Katern 22.40 K. Skupaj K 235.70.

Ustanovni Judje po 20 K: N. N., Alojzija Brvar, Salezija Petrič.

Redni udje po 2 K: Marija Wassermann, Ana Sever, Alojzija Peternel, Amalija Prčec, Jožefa Skubic, Ivana Švagelj, Marija Bjekar, Marija Trampus, Marija Požar, Neža Grk, Terezija Čap, Marija Sorman, Emilija Migerle, Franica Tomiz, Ana Bandaš, Ana Bezljaj, Katarina Gec, Agata Kojtna, Frančiška Zupan, Frančiška Benčina, Marija Jeklar, Jožefa Rožanc, Jožefa Furlan, Frančiška Coteš, Marija Pečar, Jožefa Šabec, Antonija Pečenko, Hanibal Škerl, Marija Omahen.

Po 10 K: Josipa Kaus, Uršula Bree. — Po 6 K: Margarita Roža Uljana, Marija Kovačič. — Po 5 K: Terezija Škofič. — Po 3 K: Josipa Katern, Šabec Frančiška, Marija Birs ml., Frančiška Kromar, Katarina Puš.

Podporni udje po 1 K: Marija Sanabor, Lucija Vidič.

Darovali so po 10 K: Hedvig Tušar, Marija Ana Cieuta. — Po 5 K: Marija Hval, Frančiška Štrukelj. — Po 6 K: N. Fecondo. — Po 3 K: Zupan Julijana, Špela iz Poljan. — Po 2 K: Marija Liseki, Marija Škabar, Ana Bole, Duška Mankoč. — Po 1 K: M. Jazbec, Matilda Pistotnik, Jožefa Stare, A. Brumen, Katarina Ahačič, Marija Ahačič, Jožefa Velikonja. — Črnigoy Roman 40 v, N. N. 30 v.

Na čekovni račun so poslali č. gg.: Valent. Kropivšek 2 K, Gregor Presečnik 1 K, kn. šk. lavant. konzistorij v Mariboru 5 K. Ivan Kunec 4 K, Peter Erjavac 2 K, Jakob Korošak 1 K.

n Poneverjenja v Kijelu. Zaprli so v Kijelu dva višja uradnika mornarhiškega provijantnega urada, nadalje prokurista in lastnika dveh flensburških tvrdk. Dognano je, da se je poneverilo v Kijelu 1 milijon mark državnega denarja.

n Pokvarjeno mleko. — Iz Alencona poročajo da je obolelo v Domfrontu 50 oseb, ki so pile pokvarjeno mleko. Sedem oseb je že umrlo.

n Štirinajst oseb utonilo. — V Kolinu se je podrl južni most preko Rena. 14 oseb je utonilo, več oseb je težko ranjenih.

n Akejska družba za zgradbo zrakoplovov se je ustanovila v Berlinu.

Jz okolice.

o Sv. Ivan. Naša Marijina družba priredi romanje na Bled dne 21. in 22. t. m. Odhod iz sv. Ivana v petek ob 9 zjutraj, vrnitev iz Bleda v soboto ob 6 in pol popoldne. Znižana vožnja cena je tja in nazaj 7:50, otroci pod 10 letom plačajo 5 K. Zglasiti se je treba do dne 18. avg. v župnišču pri sv. Ivanu.

o Smrt na plesu. Pretečeno nedeljo je bil na Vrdeli javen ples. Plesat je šla tudi 56 letna Jos. Petrič. Med plesom ji je prišlo slabo in padla je v nezavest, iz katere se ni več prebudila. Ta tragičen do odek je tako vplival na ostale plesalce, da so kar naprej plesali in tudi drugi dan, ko je žrtev plesa pok. Petrič ležala na mrtvaškem odru, niso nehali plesati. To je divja stvar! — In da je ljudstvo že tako brezčutno, je kriv največ — ples.

o Strela v Lipici. — V petek ob 1. zjutraj je tresčilo v nek hlev lipiške kobilarne. Kmalu je bilo vse poslopje v plamenu. Velika zaloga sena je pogorela, a vendar se je posrečilo rešiti vse konje.

Jz Jstire.

i Iz Boljunca nam pišejo: V nedeljo, 16. t. m. popoldne ob 4. uri in pol napravi „Delavsko podp. in izob. društvo“ javen društven shod v kapelaniji. — Na shodu govorita dva gospoda iz Ljubljane. Če bi še kdo drugi želel govoriti, naj se pred shodom oglasi pri predsedniku imenovanega društva. Ob tej priliki se otvori, kakor že omenjeno, tudi „Ljudska knjižnica“. — Po shodu bo prosta zabava z godbo in petjem v gostilni gosp. Ivana Kraljiča. Na to prireditve se vabijo posebno vsa naša društva.

i Iz Doline nam poročajo: G. Bunc preklicuje v „Slovenec“ št. 183, da ni zmerjal „Ti črni“. Človek ne ve ali bi se jezil ali smejal. Menda bo tajil celo to, da ga ni bilo na zborovališču. Ali je bil res tako strašno razburjen, da ne ve, kaj je govoril, ali pa namenoma laže. To vendar cela množica ljudstva ve in je slišala in zato tudi najbolj zamerila. S prisegom potrdimo, če le treba, da je Bunc v resnici te besede govoril s polnim pomenom kakor jih imajo. To je že škandal! G. Bunc le pišite privatna pisma na razne „črne“, le preklicujte, kakor hočete, tega, da ste zmerjali „Ti črni“ ne boste vtajili. — Za drugo bomo še preiskovali. Mislilo se je pustiti vsako pisarenje v časnikih od naše strani, ali ker je tako žalostno vaše obnašanje, ne bomo molčali. Vedite pa, da nam sami orožje dajete.

Redka priložnost!

Prodajalna katoliškega tiskovnega društva v Trstu, ulica delle Poste št. 9 (pri veliki pošti) ima sedaj na prodaj krasne jubilejne podobe sv. očeta Pija X. Podobe so velike, izdelane po najnovejši fotografiji sv. očeta v tem jubilejnem letu. Delo izvršeno na platno in v lepem pozlačenem okvirju je gotovo prava krasota v vsaki sobi ali dvorani. Nikar ne zamudite te res lepe priložnosti, naročite in kupite te krasne podobe, dobite jih tako po ceni, kakor v nobeni tovarni ali prodajalni.

Jz Krasa.

k Iz Povirja. Minulo nedeljo se je tu blagoslovil kip sv. Petra za glavni altar župne cerkve. Kip je izvršil g. Tončič v Kamniku. Delo je jako lepo in vredno je si ogledati. Kip je postavljen v proslavo letošnjih treh jubilejev.

k Iz Rodika. — Strašna noč je bila tukaj in daleč okoli od 6. na 7. t. m. Od 10 in pol ure zvečer do 4. ure zjutraj je v pravem pomenu besede neprenehoma bliskalo, gromelo, treskalo in lilo. Vmes pa je tulila burja in se borila z jugom.

Imeli smo pravo strašno-lepo električno razsvetlavo z grozno godbo in vse to zastónj. Ob 2. popolnoči so je usula toča, a k sreči z dežjem vred in le malo časa, tako da ni naredila ravno velike škode. Tresčilo je velikokrat, a le v gozdu na hribu Čuk nad Rodikom, kjer je poškodovan marsikateri hrast in bukev. — Večina ljudi ni niti zatislila očesa. Zlasti tržaški letovičarji, katerih je tu letos nenavajno mnogo, so se tožili, da so malamente pasali noč. Dobro še, da imajo po dne dovolj časa, da nadomestijo, kar so zamudili po noči. Lilo je kakor s kabla. Zdaj imamo vode in moče toliko več, kolikor je prej primanjkovalo.

Proti jutru je nekoliko jenjalo grmeti in deževati. Okoli sedme ure je bil odmor. Tega odmor sta porabila burja in jug k odločilni bitki, ki se je odigrala pri rodiškem mestu in v kateri je zmagal jug. Tam je nastal strašni vrtinec ali ciklon, ki je šel od jugovzhoda proti severovzhodu. V hipu je skoro do tal porušil še nedozidano hišo, popolnoma podrli dve planki pri železnici, čisto novi, šele prošlo zimo napravljeni, tretjo v zavetju hudo poškodoval ter deske in kole raznesel, žito v kopah daleč na okolo — do 300 m. — razmetal, in na komaj dozidani hiši zelo poškodoval streho, s katere je vrgel mnogo kopice čez 20 m. daleč na cesto, izrul s koreninami vred velika drevesa, polomil veliko turščice itd. Na srečo ni bilo nobenega človeka blizu, razun dveh mož, ki pa so se še v pravem času skrili. Kakih 500 m. okoli, v Rodiku in po poljih je bilo popolnoma mirno, da niso ljudje ničesar opazili. Povsod po poti, koder se je vrtinec gibal, je zapustil vidne stopinje svoje moči, dokler ni izginil na gori tabor.

Ko je izginil vrtinec, začelo je zopet grmeti in liti ves dan, in kakor se zdi, ne bomo več imeli letos suše. Veliko škode je napravila voda na polju in zlasti na potokih in cestah, ki so vse razorane. Vsaka dolina je bila ta dan kal ali jezero. Eno dobroto pa nam bo dež vendar-le prinesel, kakor upamo, da bomo namreč imeli nekaj otave, paše in jezenskih pridelkov, ko nam je poletne čisto uničila suša. — Bog daj, da bi bilo vsaj nekaj!

Potovanje v Lurda.

Svetišča se drži znamenita kopelj za bolnike in zdrave. Tik te kopelji se nahajajo marmorne posode, v katere se steka iz lurske jame čudodelna voda in iz teh v kopelj. Tu je vedno polno ljudstva. Eni si izpirajo oči ali se umivajo, drugi pijejo iz čudodelnega studenca, tretji si napolnjujejo vrčke, katere ponese svojim znancem. Pred kopeljo je seveda tudi vse živahno. Eni vozijo v nalašč zato pripravljenih vozičkah bolnike, drugi jih prinašajo na posteljah, vsi drugi molijo zunaj z razprostrtimi rokami duhovnik naprej in drugi za njim. Moli se večinoma sv. rožni venec. — Po vsakem odstavku pretrgajo in zapojejo pesem ali Mariji v čast ali pa prosijo božjega usmiljenja. Čestokrat se vrnejo bolniki in verniki hvaležnim srcem od čudodelnega studenca, posebno ako vidi, da je uslišana njih molitev. Tako je bil tudi pisec teh vrstic priča nepopisljivemu veselju, ko je v nedeljo 17. majnika zopet shodila neka nemška bolnica, ki je bila pet let hroma. Ker pa ni prinesla s seboj spričevala od svojega zdravnika, da je namreč njena bolezen neozdravljiva, niso tega ozdravljenja zabeležili.

V preiskovalni sobi, ki se nahaja v bližini bazilike in v kateri preiskujejo zdravniki bolnike, konstatirajo in zabeležijo samo taka ozdravljenja, ki se naravnim putem nikakor ne morejo izvršiti.

Največja krasota Lurda je seveda sv. votlina. V istej so: železna leca, ali prižnica, raz katere se oznanjuje božja beseda v vseh jezikih. — Na mestu, kjer se je prikazala Mati božja stoji kip lurske gospe. Tla, katera je posvetila nebeska prikazen, neprestano poljubljujejo verniki. Pod kipom je poseben prostor, kamor polagajo romarji pisma. O, koliko prošenj se je že izrazilo Mariji na tem znamenitem mestu! Koliko odgovorov je že prišlo romarjem iz tega velepomembnega kraja! Srebrni oltar in prav tak tabernakelj se je napravil iz samih milodarov. Pri votlini se nahaja tudi razkristija. Pridigali so v Lurdu knezoškof ljubljanski enkrat, duhovni vodja Kalan dvakrat.

Posebno ganljivo je bilo njegovo slovo; jokali so celo možje in duhovniki. Zanimiva je bila propoved kamniškega dekana o pomenu Lurda za našo dobo. Navdušeno je govoril bolnikom, ki iščejo zdravja zaman v Lurdu naš veleč. gospod Frančišek Sila od sv. Ivana.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani
registr. zadruga z omejeno zavezo

javlja, da je svoje zastopstvo za Trst, Istro, Dalmacijo poverila

Svetku Hanibalu Skerl

v TRSTU

ulica delle Poste šte. 9.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Novo narodno podjetje

prvega odlikovanega elektrofoto-grafskega ateljeja

A. Jerkič Via delle Poste 10.

Slikanje izključno pri čarobni električni razsvetljavi ob vsakem vremenu tudi zvečer.

Svetovna novost!

Obrtno in konsumno društvo Sv. Ivan

(pri cerkvi)

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

javlja sl. občinstvu, da je svoje prostore preustrojilo v najnovejšem sloju.

Ima na razpolago veliko dvorano v pritličju, najmodernejši pivski salon ter tri sobe rezervirane za krstve poroke in društvene sestanke.

Toči domačevino, istrsko črno, belo vipavsko, kraški teran in refošk v buteljkah.

Za obilni obisk se priporoča: Načelnstvo.

Josip Rože

Trst - mizarski mojster - Trst

Via Giulia. — Telefon šte. 1971.

Izdeluje in popravlja vsakovrstna stavbinska in druga mizarska dela. Posojuje tudi različne odre in scenerije za vsako igro ali koncert. Postrežba točna. Cene jako nizke.

Prodajalna

katol. tisk. društva

ulica delle Poste 9.

ima v zalogi

voščene sveče

iz tovarne

Jerneja Kopača v Gorici.

Kdor hoče imeti **lepo in ceno vezane knjige** naj se potruži v **knjigoveznico**

Antona Biecher,

(naslednik L. Pagani-ja)

Trst, ulica Madonna del Mare 6.

Izvršuje se preprosto kakor tudi najfinerše vezave knjig. Pri poročnem preč. duhovščini

Kupite čevlje

— pri poštenem slovenskem čevljarskem mojstru —

Josipu Stantič

TRST — ulica Rosario št. 2 — TRST

(pri cerkvi sv. Petra v starem mestu.)

— Ta mojster vam postreže po domače, — z najboljšimi čevlji in po nizki ceni.

ZALOGA

likerja v sodčkih in buteljkah

JAKOB PERHAYC

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor

vsakovrstnih najfinerših in starih vin v buteljkah.

Postrežba točna. — Cene zmerno. — Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinske pogoščenja itd. — Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Svetko Hanibal Skerl

Trst, Sv. Ivan.

priporoča svojo bogato založeno prodajalnico jestvin in pekarno.

Pošilja na deželo tudi poštno pošiljatve od 5 K. naprej.

Posebno se priporoča č. duhovščini.

Novo pogrebno podjetje

ulica Vincenzo Belini št. 13. (nasproti cerkve sv. Ant. Nov.)

Na razpolago so novi bogato okrašeni mrtvaški vozovi. Bogata zaloga najrazličnejših mrtvaških potrebščin. V zalogi so voščene sveče in krasni venci.

Sprejema se sprejeme za mesto, okolico in tudi za prepeljavo v druge kraje in druge dežele.

Cene zelo zmerno.

Telefon 14-02.

V malo dneh izide v založništvu v Ljubljani, Kopitarjeve ulice št. 6, krasno opremljena

jubilejna Družinska Pratika za leto 1909.

Cena kot doslej 24 vinarjev izvod.

Letošnja „Pratika“ bo presegala po svoji krasni opremi in zbrani vsebini vse dosedanje izdaje, ker bo imela poleg obilice poučnega in zabavnega berila z mnogimi slikami tudi štiri krasno izvršene slike v trobarvnem tisku: Lurške Matere božje, jubilarov papeža Pija X. in cesarja Franca Jožefa I. ter izložbo „Katoliške Bukvarne“ v Ljubljani.

Katol. slov. ljudstvo! Ta jubilejna „Pratika“ je edina naša pratika! Sezite pridno po njej; naj jo pozna vsaka še tako oddaljena slovenska hiša! — Zahtevajte pri trgovcih „Družinsko Pratico“ in ne dajte si ušiti nobene druge!

Kupujte in priporočajte le našo pratiko!

Glavno zalogo imajo: „Katol. Bukvarna“, Prodajalna „Katol. tiskovnega društva“ in nekateri večji trgovci v Ljubljani ter prodajalna tiskovnega društva v Trstu, ulica delle Poste 9.

Cena za razprodajalce pri naročilu do 100 kom. 17. vinarjev izvod, nad 100 kom. pa po 16 vinarjev.

LJUDSKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema hranilne vloge tudi od neudov in jih obrestuje po

4 1/2 %

Davke plača hranilnica sama. Za varnost vlog jamčijo udje

(350) z vsem svojim premoženjem v znesku približno tri milijone kron.

Za večje vloge se tudi dajo višje obresti po ustreznem pogovoru s stranko. — Hranilnica in posojilnica je pod nadzorstvom svetoivanske duhovščine. — Vsak krščansko misleč Slovenec naj vlaga svoj denar le pri Ljudski hranilnici in posojilnici pri sv. Ivanu pri Trstu.